

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.01 Українська мова та література

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія літератури
Викладач	Піхманець Роман Володимирович
Контактний телефон викладача	0951057616
Е-mail викладача	roman.pikhmanets@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс теорії літератури спрямований на вивчення студентами загальних закономірностей розвитку художньої творчості і принципів побудови художнього тексту. Увагу акцентовано на вивченні системи художніх засобів (поетики) як центральній проблемі теорії літератури. Відповідно вона побудована так, щоб охопити комплекс пов'язаних із предметом її вивчення питань. При цьому простежується специфіка внутрішньої організації поетичного і прозового текстів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія літератури» є поглиблення відомостей про систему засобів вираження в художньому тексті й головні чинники формування естетичної якості. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія літератури» є з'ясування головних аспектів поетики як центральної ланки теорії літератури, її предмету й структури, провідних тенденцій розвитку й практичної значущості.</p> <p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> – предмет і головні завдання теорії літератури; – структуру теорії літератури; – внутрішні тенденції в розвитку теорії літератури; – головні принципи внутрішньої організації художнього тексту – засади теорії літератури як системи. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Під час вивчення ОК «Теорія літератури» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:</p> <p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності: ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах. ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Фахові компетентності: ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні</p>	

періоди розвитку української літератури, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	035 Філологія	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам.роб.
<p>Тема 1. Теорія літератури в системі літературознавчих дисциплін. Поетика як центральна проблема теорії літератури.</p> <p>1. Вступ: дефініція та інтерпретація поняття поетика. Анотація бібліографії курсу (охоплюючи праці зарубіжних та вітчизняних вчених).</p> <p>2. Поетика, її предмет і головні завдання. Структура поетики. Теоретична (Загальна) поетика, поетика часткова та історична поетика.</p>	1		5

3. Системний характер засобів вираження у виникненні художнього враження.			
Тема 2. Специфіка художнього пізнання. 1. Художнє мислення в системі головних тирів пізнання. 2. Головні психологічні сили творчого синтезу: художнє чуття, художня фантазія, художнє мислення. 3. Особливості образу в структурі художнього мислення.	1	2	10
Тема 3. Система форм вираження авторської свідомості в художньому творі. 1. Головні форми вираження авторської свідомості в ліриці. 2. Головні форми вираження авторської свідомості в ліро-епосі. 3. Головні форми вираження авторської свідомості в епосі. 4. Головні форми вираження авторської свідомості в драматичному творі.	1		10
Тема 4. Віршознавство та його складники. Метричний потенціал поетичного твору. 1. Деякі загальнотеоретичні питання метрики. Головні системи версифікації та їх характеристика. 2. Провідні тенденції в розвитку європейського віршування. 3. Проблеми походження слов'янської книжної силабіки. 4. Сторінки з історії давнього українського віршування. 5. Форми некласичного вірша. 6. Музична система версифікації.	2	4	5
Тема 5. Фоніка та її роль у формуванні художньої вартості. 1. Фоніка, її предмет і завдання. Головні евфонічні явища. 2. Рима, її функція та головні типи. Естетична вартість рими. 3. Звукочислення, або імітативна гармонія. Основи звукової інструментарії твору. 4. Символіка й містика фонічних компонентів твору.	1	2	5
Тема 6. Строфіка як складова віршознавства. 1. Загальнотеоретичні питання строфіки. 2. Найпростіші строфи. 3. Канонізовані строфи. 4. Окремі питання строфіки (жанри із строфічними ознаками; строфи із жанровими тенденціями; строфи історичної вартості).	1	2	5

Особливості пісенної строфи. Сталі строфічні сполуки. 5. Строфа як чинник виникнення художньої якості.			
Тема 7. Метафоризація як спосіб репрезентації художньої дійсності. 1. Поняття топіки. 2. Метафора і метафоризація. Головні принципи метафоризації. 3. Роль і місце метафоризації в становленні художнього світу письменника.	1	2	5
Тема 8. Асоціативно-образні можливості художнього слова. 1. Художні асоціації як літературознавча проблема. 2. Концепція образу і слова Олександра Потебні. 3. Внутрішня структура образу і психологічні механізми виникнення тропів. 4. Проблема класифікації тропів. Головні види тропів. 5. Троп у системі художньої образності.	2	2	5
Тема 9. Стил і стилістика. 1. Загальнотеоретичні питання стилістики. Співвідношення понять «стиль», «стилістика», «стилізація», «практична стилістика». 2. Лексико-стилістичні засоби і проблема їх класифікації. 3. Морфологічні і фонетичні чинники формування «мовостилю». 4. Стилістичні фігури та їх евристичний потенціал.	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до підсумкового контролю становить максимум 50 балів і підсумкова контрольна робота – максимум 50 балів. Загальні 100 балів охоплюють: 50 балів за практичні заняття і підсумкову контрольну роботу.		
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань, що пов'язані із аналізом художніх текстів на наявність різноманітних засобів текстотворення.		
Практичні заняття	Обговорення та дискусії проблем, які запропоновані до кожної теми (плани практичних занять). Закріплення й повторення матеріалу із вивчених тем курсу.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою курсу форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50.		

Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен; Форма здачі: підсумкова контрольна робота: аналіз поетичного тексту
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».</p> <p>Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.</p> <p>За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.</p> <p>Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».</p> <p>У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.</p> <p>Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».</p> <p>Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Астрахан Н.І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми: навч. посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с. 2. Баррі П. Вступ до теорії : літературознавство та культурологія / П. Баррі ; [пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків]. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с. 3. Безпечний І. Теорія літератури. / Передм. Р. Семківа, Л. Неліпи. Київ, 2009. 388 с. 4. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості. Житомир: Рута, 2009. 336 с. 5. Білоус П.В. Теорія літератури: посібник. Київ: Академвидав, 2013. 328 с. 6. Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2001. 488 с. 7. Домбровський В. Українська стилістика й ритміка. Мюнхен, 1992. 347 с. 8. Іванишин В.П., Іванишин П.В. Пізнання літературного твору: Методичний посібник для студентів і вчителів. Дрогобич, 2003. 9. Качуровський І. Метрика. Київ, 1994. 186 с. 10. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм: У 2 ч. Мюнхен-Ніжин, 1994. 11. Качуровський І. Строфіка. Київ, 1994. 342 с. 12. Качуровський І. Фоніка. Київ, 1994. 157 с. 13. Клочек Г.Д. Поетика візуальності Тараса Шевченка: монографія. Київ: Академвидав, 2013. 256 с. 14. Література. Теорія. Методологія / Упор. і наук. редакція Данути Уліцької; пер. з 	

- польської Сергія Яковенка. Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська Академія", 2006
15. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. / Автор-укладач Ю.І. Ковалів. Київ, 2007.
 16. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. Київ: ВЦ «Академія», 1997.
 17. Марко В. Основи аналізу літературного твору. Кіровоград, 1997.
 18. Мігосек Зофія. Теорії літературних досліджень. Сімферополь: Таврія, 2003. 408 с.
 19. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
 20. Павличко С. Теорія літератури: посібник. 2-ге вид. Київ: Вид-во «Основи», 2009. 679 с.
 21. Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів: Друга половина XX– початок XXI ст. [Текст] : збірник / Упоряд. Б. Бакули; Ред. В. Моренця, Пер. з польск. С. Яковенка. Київ : Києво-Могилянська Академія, 2008. 531 с.
 22. Ткаченко А. Мистецтво слова. Київ: Правда Ярославичів, 1998.
 23. Ференц Н.С. Основи літературознавства [Текст] : підручник. Київ: Знання, 2011. 431 с.

Викладач: доктор філологічних наук,
професор Піхманець Роман Володимирович